

NUORISO

Nuorisoasiat kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan, joten yhdenmukaistaminen EU:n tasolla ei ole mahdollista. EU:n tehtävä on näin ollen tukea jäsenvaltioita erityisesti kysymyksissä, jotka koskevat liikkuvuutta ja mahdollisuuksia kaikkialla EU:ssa. Esimerkiksi Erasmus+ -ohjelman yksilöliikkuvuutta koskevalla avaintoimella 1 kannustetaan nuorisovaihtoon EU:n sisällä sekä kolmansien maiden kanssa. EU on viime vuosina lisännyt nuorisoalan toimiaan, mistä ovat osoituksena esimerkiksi Euroopan solidaarisuusjoukkoja koskeva ohjelma ja DiscoverEU-hanke.

OIKEUSPERUSTA

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 165 ja 166 artikla muodostavat oikeusperustan EU:n nuorisotoimille.

Euroopan unionin perusoikeuskirjassa määrätään lapsen oikeuksista (24 artikla) sekä lapsityövoiman käytön kiellosta ja nuorten suojelusta työssä (32 artikla).

TAVOITTEET

SEUT:n 165 artiklan mukaan unionin toiminnalla pyritään edistämään nuorisovaihdon ja nuoriso-ohjaajien vaihdon kehittämistä sekä kannustamaan nuoria osallistumaan demokratian toteuttamiseen Euroopassa. EU voi SEUT:n 166 artiklan nojalla toteuttaa ammatillista koulutusta koskevaa politiikkaa, joka tukee ja täydentää jäsenvaltioiden toimia. Unionin toiminnalla pyritään helpottamaan pääsyä ammatilliseen koulutukseen ja edistämään ammattiin kouluttavien ja opiskelevien, erityisesti nuorison, liikkuvuutta.

Tämän lisäksi lapset ja nuoret hyötyvät EU:n toimista muilla aloilla, kuten koulutuksessa ja terveydenhuollossa sekä lasten ja nuorten oikeuksien ja suojelun alalla.

SAAVUTUKSET

A. Strategiset puitteet

[EU:n nuorisostrategia 2019–2027: nuorten osallistaminen, yhdistäminen ja vaikutusmahdollisuudet](#)

EU:n nuorisostrategia 2019–2027 perustuu [neuvoston 26. marraskuuta 2018 antamaan päätöslauselmaan](#). Siinä ehdotetaan, että toiminnassa keskitytään seuraaviin:

- tuetaan nuorten osallistumista demokratiaan ja kansalaistoimintaan
- tuodaan yhteen nuoria kaikkialta EU:sta ja muualta maailmasta, jotta voidaan tukea vapaaehtoistoimintaa, oppimiseen liittyvää liikkuvuutta, solidaarisuutta ja kulttuurienvälistä ymmärrystä
- tuetaan nuorten vaikutusmahdollisuuksien lisäämistä laadukkaan ja innovatiivisen nuorisotyön ja sen tunnustamisen kautta.

Komissio nimitti kesäkuussa 2021 ensimmäistä kertaa nuorisostrategiassa esitetyn "EU:n nuorisokoordinaattorin", joksi valittiin Biliana Sirakova. Hänen tehtävänä on lisätä monialaista yhteistyötä komissiossa.

B. EU:n nuorisoalan rahoitusohjelmat

1. Erasmus+

[Erasmus+](#) on EU:n koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelma. Kaudelle 2021–2027 nuorisotoimintaan on varattu yli 2,5 miljardia euroa, mikä on 10,3 prosenttia ohjelman määrärahoista.

[DiscoverEU-ohjelmasta](#) tuli osa Erasmus+ -ohjelman nuoriso-osiota vuonna 2021. Aloitteella tarjotaan 18-vuotiaille mahdollisuus matkustaa Euroopassa jopa kuukauden ajan. Näin he saavat kokea Euroopan monimuotoisuuden ja tutustua kulttuuriperintöön ja ihmisiin kaikkialla Euroopassa.

2. Euroopan solidaarisuusjoukot

[Euroopan solidaarisuusjoukot](#) on lokakuussa 2018 käynnistetty aloite, joka antaa 18–35-vuotiaille nuorille mahdollisuuden tehdä vapaaehtoistyötä, suorittaa harjoittelu tai työskennellä ulkomailla tai omassa maassaan toteutettavissa solidaarisuushankkeissa. Hankkeita on tarjolla eri aloilta terveydestä ympäristönsuojeluun.

C. Muut EU:n aloitteet

1. Vahvistettu nuorisotakuu

Vuonna 2013 perustetun [nuorisotakuun](#) mukaisesti nuorille tarjotaan laadukas työ-, jatkokoulutus-, oppisopimus- tai harjoittelupaikka neljän kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta tai virallisen koulutuksen päättämistä. Koska väline on osoittautunut toimivaksi, sitä vahvistettiin vuonna 2020 neuvoston suosituksella "[Silta työelämään – entistä vahvempi nuorisotakuu](#)".

2. Lasten suojelu

Lissabonin sopimuksessa vahvistettiin lasten oikeuksien suojelu EU:n tavoitteeksi, ja EU:n perusoikeuskirjassa taataan, että EU:n toimielimet ja jäsenvaltiot huolehtivat lasten oikeuksista.

Komissio antoi 15. helmikuuta 2011 tiedonannon "[Lapsen oikeuksia koskeva EU:n toimintasuunnitelma](#)". Sen tarkoituksena on vahvistaa EU:n toimielinten ja kaikkien jäsenvaltioiden luja sitoutuminen lasten oikeuksien edistämiseen, suojeluun ja toteutumiseen kaikissa asiaankuuluvissa EU:n politiikoissa sekä saada aikaan konkreettisia tuloksia.

Vuonna 2016 parlamentti ja neuvosto antoivat [direktiivin rikoksesta epäiltyjä tai syytettyjä lapsia koskevista menettelytakeista rikosoikeudellisissa menettelyissä](#). Sillä varmistetaan, että rikoksista epäilty tai syytetty lapset pystyvät ymmärtämään ja seuraamaan oikeudenkäyntiä ja käyttämään oikeuttaan oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Lisäksi halutaan ehkäistä rikoksen uusimista ja edistää näiden lasten sopeutumista yhteiskuntaan.

Lapsen oikeudet ja lapsiin, nuoriin, naisiin ja muihin riskiryhmiin kohdistuvan väkivallan ennaltaehkäisy turvataan ja niitä edistetään myös kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelmassa (2021–2027).

Komissio antoi 24. maaliskuuta 2021 tiedonannon "[Lapsen oikeuksia koskeva EU:n toimintasuunnitelma](#)". Toimintasuunnitelman yleisenä tavoitteena on rakentaa lapsille mahdollisimman hyvä elämä EU:ssa ja kaikkialla maailmassa

3. Nuoriso ja joukkoviestimet

Verkkoteknologia tarjoaa lapsille ja nuorille ainutlaatuisia mahdollisuuksia hyödyntää digitaalista oppimista ja osallistua julkiseen keskusteluun. Lapset voivat kuitenkin olla erityisen haavoittuvaisia modernin tekniikan käyttäjinä. Audiovisuaalisista mediapalveluista annetulla direktiivillä suojellaan alaikäisiä heille mahdollisesti vahingolliselta sisällöltä, olipa kyse perinteisistä lähetyksistä tai tilauspalveluista (ks. audiovisuaali- ja mediapolitiikkaa koskeva faktatietosivu [3.6.2](#)).

4. Euroopan nuorisoportaali

[Euroopan nuorisoportaali](#) on kaikille eurooppalaisille nuorille suunnattu verkkosivusto, joka auttaa löytämään tietoa EU:n monipuolisesta tarjonnasta nuorille (esimerkiksi opiskelu-, vapaaehtoistyö- ja työmahdollisuuksista sekä kulttuurialan ja luovien alojen tarjonnasta).

5. Euroopan nuorisoviikko

Komissio järjestää joka toinen vuosi yhdessä parlamentin kanssa [Euroopan nuorisoviikon](#). Sen aikana kaikissa Erasmus-ohjelmaan osallistuvissa maissa järjestetään tapahtumia ja toimintaa nuorille ja esitellään nuorten liikkuvuusmahdollisuuksia EU:ssa.

6. [Euroopan nuorison teemavuosi 2022](#)

Parlamentti ja neuvosto hyväksyivät 22. joulukuuta 2021 [päättökseen \(EU\) 2021/2316 Euroopan nuorison teemavuodesta \(2022\)](#). Teemavuoden yleistavoitteena oli edistää unionin, jäsenvaltioiden sekä alue- ja paikallisviranomaisten yhdessä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa toteuttamia toimia, joilla voimaannutetaan nuoria, myös niitä nuoria, joilla on vähemmän mahdollisuuksia, annetaan heille tunnustusta ja tukea ja osallistetaan heitä. Teemavuosi järjestettiin covid-19-pandemian jälkimainingeissa, ja sen tavoitteena oli saada aikaan pitkäaikaisia myönteisiä vaikutuksia nuorille. EU sitoutuikin siihen, että Euroopan nuorison teemavuoden 2022 toimilla ja tavoitteilla olisi pitkäkestoisia vaikutuksia. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi komissio ilmoitti tammikuussa 2024 "nuorisotestistä". Tämän aloitteen ansiosta toimintapolitiikkojen vaikutukset nuoriin otetaan järjestelmällisesti huomioon.

7. Euroopan nuorisopääkaupunki

[Euroopan nuorisopääkaupunki](#) on Euroopan nuorisofoorumin vuonna 2009 käynnistämä hanke. Vuoden nuorisopääkaupungiksi valittu eurooppalainen kaupunki saa tilaisuuden esitellä nuorten käynnistämiä ja nuorille suunnattuja innovatiivisia aloitteita.

8. Youth4Regions

[Youth4Regions](#)-kilpailu on tarkoitettu EU:n aluepolitiikasta kiinnostuneille nuorille toimittajille. Kilpailun voittajilla on mahdollisuus saada EU-asioita koskevaa koulutusta

ja kokoneiden toimittajien tarjoamaa mentorointia sekä mahdollisuus osallistua komission järjestämille lehdistömatkoille jäsenvaltioihin.

9. [Nuorisotoimintasuunnitelma](#)

Komissio ja korkea edustaja ilmoittivat 4. lokakuuta 2022 nuorisotoimintasuunnitelmasta (2022–2027), jonka tavoitteena on saada nuoret maailmanlaajuisesti mukaan EU:n ulkoiseen toimintaan. Neuvosto hyväksyi 28. marraskuuta 2022 [päätelmät](#) tukeakseen nuorten osallistumista päätöksentekoon maailmanlaajuisesti lisäämällä heidän osallistumistaan ja osallisuuttaan kansainvälisillä foorumeilla ja osoittamalla siihen tarvittavat resurssit. Erityisesti on keskityttävä aktivistien suojeluun sekä nuorten voimaannuttamiseen, terveyteen ja liikkuvuuteen.

EUROOPAN PARLAMENTIN ROOLI

Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät 18. toukokuuta 2021 [Euroopan solidaarisuusjoukkoja koskevan ohjelman](#) vuosiksi 2021–2027. Parlamentti kannatti ohjelman omaa talousarviota ja yli miljardin euron määrärahoja, sillä ne mahdollistavat noin 350 000 nuoren osallistumisen ohjelmakaudella. Parlamentti halusi, että nuorten olisi helpompaa osallistua ohjelmaan – myös nuorten, joilla on muita vähemmän mahdollisuuksia. Parlamentti hyväksyi 21. marraskuuta 2023 [Euroopan solidaarisuusjoukkoja koskevan ohjelman väliarvioinnin](#). Päätöslauselmassa kehoitettiin kaksinkertaistamaan Euroopan solidaarisuusjoukkoja koskevan ohjelman seuraavan eli vuodesta 2028 alkavan kauden rahoitus, jotta ohjelmaan kohdistuvaan kysyntään voidaan vastata. Parlamentin jäsenet korostivat, että tietoisuutta ohjelmasta täytyy lisätä, koska ohjelman näkyvyys on edelleen vähäistä.

Parlamentti antoi 5. lokakuuta 2023 [päätöslauselman uudesta eurooppalaisesta Parempi internet lapsille -strategiasta \(BIK+\)](#). Strategialla varmistetaan, että lapsia ja nuoria suojellaan ja kunnioitetaan ja heidän vaikutusmahdollisuuksiaan lisätään verkossa uudella digitaalisella vuosikymmenellä. Parlamentti korosti digitaalisen koulutuksen merkitystä verkkoturvallisuuden kannalta ja kehotti laatimaan eurooppalaisen strategian, jonka avulla kouluissa voidaan torjua kiusaamista ja verkkokiusaamista.

Parlamentti antoi 10. helmikuuta 2021 [päätöslauselman covid-19-pandemian vaikutuksesta nuoriin ja urheiluun](#). Lisäksi parlamentti hyväksyi 13. syyskuuta 2022 päätöslauselman, jossa käsiteltiin muun muassa [nuorisotoiminnan covid-19-sulkutoimien vaikutuksia lapsiin ja nuoriin EU:ssa](#). Päätöslauselmassa kiinnitettiin huomiota lasten ja nuorten mielenterveyden ja hyvinvoinnin heikentymiseen ja kehoitettiin omaksuma kokonaisvaltainen EU:n lähestymistapa mielenterveysongelmien käsittelyyn. Päätöslauselmassa korostettiin myös, että mielenterveyttä koskevan tietoisuuden ja (psykologisten) tukipalvelujen saatavuuden parantamiseen täytyy investoida.

Parlamentti perusti vuonna 2014 [Euroopan nuorisotapahtuman](#) (EYE) edistääkseen aktiivista kansalaisuutta ja ottaakseen nuoret mukaan toimintaansa. Tapahtuma järjestetään joka toinen vuosi Strasbourgissa. Lisäksi kehitettiin [Youth Hub](#) - verkkosivusto ja Youth Ideas -verkkosivusto, joilla nuoret voivat esittää ideoitaan EU:sta. Osa ideoista toimitetaan parlamentin jäsenille ja poliittisille päättäjille.

Parlamentti ja Aachenin kansainvälisen Kaarle Suuri -palkinnon säätiö perustivat vuonna 2008 [Nuorten eurooppalainen Kaarle Suuri -palkinnon](#), jolla tuetaan nuorten toteuttamia eurooppalaisia hankkeita. Palkinto myönnetään vuosittain hankkeille, jotka edistävät eurooppalaista ja kansainvälistä yhteisymmärrystä. Parlamentti on myös käynnistänyt [Ambassador School](#)- ja [Euroscola](#)-koulutusohjelmat, jotta voidaan parantaa nuorten tietämystä EU:n demokratiasta ja arvoista.

Lisätietoja tästä aiheesta on [kulttuuri- ja koulutusvaliokunnan verkkosivustolla](#).

Lina Sasse / Kristiina Milt
03/2024